

FinanceEstonia ettepanek KIOS rakendussätete muutmiseks

Pöördume seoses krediidiinkassode ja -ostjate seaduse (edaspidi **KIOS**) rakendamisel tõusetunud kiireloomulise vajadusega KIOS rakendussätete muutmiseks enne 01.01.2025. MTÜ FinanceEstonia (edaspidi **FinanceEstonia**) rõhutab krediidiinkasso tegevusloa nõude vajalikkust ja peab väga oluliseks selle juurutamise eesmärgi - korrastada turgu ning muuta krediidiandmise elukaare viimane etapp läbipaistvamaks ja tarbijate huvidele enam vastavaks.

Seetõttu peab FinanceEstonia vajalikuks tuua välja KIOS-i rakendussätetest tulenevad tõsised murekohad, mis on meieni jõudnud läbi meie liikmete tagasiside ja teeme konkreetseid ettepanekud seaduse kiirkorras muutmiseks.

Ettepanekud on kantud sellest, et KIOS-i rakendamine seaduses sätestatud kujul võib kahjustada tarbijatest võlgnike huve ja tuua kaasa nende kriitika riigi tegevuse suhtes, samuti võib tekkida olukord, kus õiguskuulekalt tegutseda soovival krediidiinkassol ei ole mõistlikult võimalik seadust täita, sh tegevusluba saada. Väga olulisel kohal on ka turutõrke vältimise vajadus.

FinanceEstonia on Eesti finantssektori katusorganisatsioon, mis esindab ligi 100 finantssektoris tegutsevat ettevõtjat, sh hulgaliselt krediidiasutusi, krediidiandjaid, krediidiostjaid ja krediidiinkassosid. FinanceEstonia seisab hea ka selle eest, et finantssektori regulatsioonid oleksid läbipaistvad ja selged, järelevalve turuosaliste üle tõhus ning finantssektori maine kõrge.

Johtuvalt peab FinanceEstonia vajalikuks operatiivselt reageerida, kuna hetkel on ette näha, et kui KIOS-i rakendussätteid kiiresti ei muudeta, mõjutab senise regulatsiooniga kaasnev õiguslik ebaselgus tugevalt ja negatiivselt erinevaid suuri ühiskonnagruppe, nagu krediidisaajad (sh tarbijad), krediidiandjad ja inkassoteenuse osutajad, samuti puudutab see krediidivaidlusi lahendavaid kohtuid ja inkassoettevõtjate üle järelevalvet teostavat Finantsinspektsiooni.

FinanceEstonia hinnangul tuleb võimaluse korral hoiduda sellest, et tekkiv segadus ületaks meediakünnist ja külvaks avalikkuse etteheiteid õigusloomele (valitsusele, Riigikogule), mida annaks alltoodud ettepanekuid arvesse võttes ennetada.

1. Tegevusloa nõudele ülemineku tähtaeg on ebamõistlikult lühike ja see toob kaasa ulatusliku mõju nii inkassoettevõtjatele kui ka võlgnikele

Teadaolevalt tegeleb enamik hetkel Eestis tegutsevaid inkassoettevõtjaid muuhulgas krediidi-lepingutest tulenevate võlgnevuste sissenõudmisega ja seetõttu omab KIOS märkimisväärset mõju suuremale osale Eesti inkassoturust.

Hoolas inkassoettevõtja, kes soovib oma äritegevusega jätkata, on tänaseks väga suure ajasurve all. KIOS on tegevusloa saamise tähtaja osas range – see peab olema saadud hiljemalt **31.12.2024**. Tegevusloa taotlus ja selle lisana esitatav dokumentide maht eeldab, et inkasso majapidamine on korras. See tähendab, et inkasso peab toimima vastavalt KIOS-is sätestatule nõuetele, aruandluse protsessid on paigas, võlgnike huvid kaitstud jne. Kui senine tegevus KIOS-i jõustumise ajal kõigile

KIOS-is ja selle alusel antavates määrustes (mida pole veel isegi vastu võetud) sätestatud nõuetele veel ei vasta, siis muudatuste sisseviimiseks sisuliselt aega ei ole.

KIOS-is sisalduvad nõuded eeldavad paljuskki seda, et krediidiinkassod peavad tegema muudatusi oma sisemistes tegevusprotsessides, sh nõuete omandamise ja haldamise protsessides, tarbijate kaebuste lahendamise protsessides jne. Mahukad muudatused eeldavad vastavate IT-tehniliste arenduste tegemist, mis võtab paratamatult omajagu aega jm ressursi. Eestis tegutseb ka väikesemaid krediidiinkassosid, kes peavad selle tarbeks lausa personali juurde värbama.

Krediidiinkassodele kohustusliku täiendava aruandluse protsessi rakendamine tähendab, et lisaressursi tuleb suunata ka krediidiinkassode raamatupidamise osakonda, samuti muudesse osakondadesse, mis tähendab taas kord tööjõukulude suurenemist ja tööprotsesside ümberkorraldamist. Arvestades asjaolu, et krediidiinkasso peab oma tegevuse viima KIOS-iga kooskõlla hiljemalt 31.12.2024, ei pruugi KIOS-i alusel antavate määrustega reguleeritud detailse aruandluskohustuse täitmiseks olla turuosalistel piisavalt aega vajalike protsesside juurutamiseks.

Nimelt on KIOS-i rakendussätteid sõnastatud järgmiselt:

§ 94. Tegevuse kooskõlla viimine käesoleva seaduse nõuetega

(1) Isik, kes on registrisse kantud ja tegelenud enne käesoleva seaduse jõustumist käesoleva seaduse § 3 lõikes 2 nimetatud tegevusega, mis puudutab viivituses olevaid krediidilepinguid, peab taotlema Finantsinspeksioonilt tegevusloa ning viima oma tegevuse ja dokumendid käesolevas seaduses sätestatuga vastavusse hiljemalt 2024. aasta 31. detsembriks või oma tegevuse nimetatud kuupäevaks lõpetama.

(2) Isik, kes on registrisse kantud ja tegelenud enne käesoleva seaduse jõustumist käesoleva seaduse § 3 lõikes 2 nimetatud tegevusega, mis puudutab viivituses olevaid krediidilepinguid, ja kes alates 2024. aasta 31. detsembrist ei tegele enam krediidasutuse sõlmitud krediidilepingutega või krediidiandja sõlmitud tarbijakrediidilepingute haldamisega, ei pea taotlema Finantsinspeksioonilt tegevusluba.

(3) Käesolevas seaduses sätestatut kohaldatakse ka sellistele krediidilepingutele, mis käesoleva seaduse jõustumise ajal ei ole veel viivituses, kuid mida või millest tulenevaid nõudeid võidakse edaspidi käesoleva seaduse kohaselt võõrandada või loovutada.

(4) Isik, kes on registrisse kantud ja tegelenud enne käesoleva seaduse jõustumist käesoleva seaduse § 3 lõikes 2 nimetatud tegevusega, mis puudutab viivituses olevaid krediidilepinguid ja mille suhtes on enne 2024. aasta 31. detsembrist algatatud kohtu- või täitemenetlus, võib krediidihaldustegevust jätkata kuni 2026. aasta 31. detsembrini ilma, et ta peaks selles tegevuses järgima käesolevas seaduses krediidihaldustegevusele ettenähtud nõudeid.

KIOS jõustus **14.07.2024**. Vastavalt ülalviidatud rakendussätetele peab alates **01.01.2025** krediidihaldustegevust jätkata sooviv inkassoettevõtja vastama KIOS nõuetele, sh omama tegevusluba.

Otsuse tegevusloa andmise kohta teeb Finantsinspeksioon kolme kuu jooksul arvates kõigi vajalike nõuetekohaste andmete ja dokumentide saamisest ning nõuete täitmisest, kuid **hiljemalt kuus kuud pärast tegevusloa taotluse saamist**.

FinanceEstonia juhib tähelepanu, et isegi kui seni turul tegutsenud inkassoettevõtjad oleksid esitanud tegevusloa taotluse juba KIOS-i jõustumise päeval, ei oleks võimalik tegevusluba hiljemalt 31.12.2024 saada, kui Finantsinspeksioon peaks kasutama ära kogu neile seaduse alusel antud menetlusaja.

Arvestades Finantsinspeksiooni tänast töökoormust (sh ka krüptovara turuosaliste järelevalve alla viimise regulatsioonist tingitud töömahu kasvu), on selge, et FI menetlus krediidiinkasso tegevusloa väljastamisel võtab aega vähemalt pool aastat ning on selge, et valdav osa enne KIOS-i jõustumist turul tegutsenud krediidiinkassodest ei jõua enda tegevust 31.12.2024 seisuga KIOS-i nõuetega kooskõlla viia, sh FI tegevusloa saada.

Seejuures ei saa seadusandja ka eeldada, et kõik seni turul tegutsenud inkassoettevõtjad oleksid olnud valmis tegevusloa taotluse (koos mahukate lisadega) sisse andma KIOS-i jõustumisega samal päeval (arvestades ka ülalviidatud muudatuste juurutamise vajadust ning sellega kaasnevat ajakulu).

Tegelikkuses seda ka ei juhtunud, mistõttu on tänaseks ilmne, et valdaval enamusel seni turul tegutsenud inkassoettevõtjatest ei õnnestu seisuga 31.12.2024 tegevusloa nõuet täita. Viimane on aga vajalik selleks, et krediidihaldustegevusega õiguskuulekalt jätkata.

Seetõttu on inkassoturu õiguspäraseks toimimiseks ja võlgnike kaitseks kiireloomuline vajadus seaduse rakendussätetes ettenähtud tähtaegade paindlikumaks muutmiseks.

Kui krediidiinkasso tegevusluba taotlevatel ettevõtjatel ei võimaldata mõistliku pikkusega üleminekuperioodi, sh ei võimaldata senise krediidihaldustegevusega tegevusloa otsustusmenetluse perioodil mõistlikel tingimustel jätkata, võib tekkida turutõrke olukord.

Kui tegevusluba ei saa ebamõistlikult lühikese (so 6 kuu pikkuse) tähtaja jooksul kätte mitte ükski turuosaline või isegi siis, kui loa saab kätte vaid näiteks 1-2 inkassoettevõtjat, jääb teatud perioodiks väga suur hulk krediidilepingutest tulenevaid võlgnevusi haldamata, juba käimasolevad krediidihalduse protsessid pooleli ja sellega seotud tegevuste osas tarbijate kaitse järelevalve alt välja (vt täpsemalt all p 2). See ei saa olla seadusandja eesmärk. Inkassoturu toimimine terviklikul kujul ja moonutamata konkurentsiga peab olema tagatud ka pärast 31.12.2024.

Käesoleva ettepaneku esitamise aja seisuga ei ole FinanceEstoniale teadaolevalt FI poolt väljastatud veel mitte ühtegi krediidiinkasso tegevusluba.

Johtuvalt on FinanceEstonia seisukohal, et vältimatult on vajalik anda seni turul tegutsenud ja tegevusluba taotlevatele krediidiinkassodele mõistlik üleminekuaeg KIOS-ist tulenevate nõuete rakendamiseks ja tegevusloa saamiseks.

Eesmärk on ühelt poolt võimaldada krediidiinkassodel teostada protsesside ümberkorraldamiseks ja täiendavate aruandluskohustuste täitmiseks vajalikke IT-tehnilisi arendusi ja juurutada vajalikke muudatusi. Liiatigi arvestades, et KIOS-i alusel antavad määrused on käesoleva hetke seisuga alles eelnõu staadiumis, neid ei ole seadusandja poolt vastu võetud ning need ei ole veel jõustunud (nt filiaali aruannete vormi, koostamise metoodika ja esitamise korra määruse eelnõu ning krediidiostja kohta Finantsinspeksioonile esitatava teabe korra ja vormide määruse eelnõu). Järelikult puudub krediidiinkassodel ka võimalus kõikide enda protsesside ja süsteemide vastavusse viimiseks (sest pelgalt eelnõude pinnalt ümberkorralduste tegemine ei saa olla õigusriigis aktsepteeritav).

Teisest küljest tuleb võimaldada krediidiinkassodel jätkata krediidihaldustegevusega tegevusloa taotluse menetlemise ajal põhjusel, et see on vajalik nii võlgnike kui klientidega sõlmitud lepingutest tulenevate kohustuste täitmiseks, sh krediidihaldusprotsessis võlgnikuga läbipaistva suhtluse jätkamiseks ja tarbija huvide kaitseks.

2. Alates 01.01.2025 esineb oluline oht võlgnike huvide ja õiguste kaitsesele

KIOS-i aluseks on Euroopa Liidu poolt vastu võetud direktiiv 2021/2167 (*edaspidi direktiiv*), mis reguleerib nende inkassofirmade tegevust, kes tegelevad (nii tarbijate kui ka ettevõtjate) krediidilepingutest tulenevate võlgnevuste sissenõudmisega ja nende ostmisega. Direktiivi üheks eesmärgiks on **kõrgetasemeline tarbijakaitse**. Seega peaks ka KIOS-i üheks selgeks eesmärgiks olema see, et võlgnik, kes on niigi ühiskondlikult haavatavas positsioonis, ei jääks pelgalt seaduses sätestatud liiga lühikese üleminekutähtaja tõttu ilma vajalikust kaitsesest.

Praktilise näite võib tuua järgmise juhtumi puhul:

Krediidisaaaja on võtnud pangast laenu, ent kahjuks jäänud laenumaksetega hätta ning tema nõue on loovutatud inkassofirmale. Inkassofirma on krediidisaaajaga sõlminud võlgnevuse tasumiseks maksegraafiku, mida krediidisaaaja kohusetundlikult ning õigeaegselt täidab ning mille täitmiseks oma pangaga ka igakuise püsimaksekorralduse on määranud.

Inkassofirma on esitanud tegevusloa taotluse, ent menetlus võib kesta kuni kuus kuud. Mis saab alates 01.01.2025, kui FI inkassofirmale selleks ajaks tegevusluba väljastada ei jõua?

Nagu eelnevalt viidatud, siis peab inkassoettevõtja viima oma tegevuse ja dokumendid KIOS-is sätestatuga vastavusse (sh saama tegevusloa) hiljemalt 31.12.2024 **või oma tegevuse nimetatud kuupäevaks lõpetama**.

KIOS § 3 lg 2 p 1 sätestab, et üheks tegevusluba vajavaks krediidihaldustegevuse liigiks on ka **tasumisele kuuluvate maksete kogumine krediidisaaajalt**. Seega puudub krediidinkassol, kes aasta lõpuks tegevusluba saanud veel ei ole, seaduse praeguse sõnastuse juures alates 01.01.2025 õigus krediidisaaajatega sõlmitud maksegraafikute jätkuvaks teenindamiseks/täitmiseks, võlatunnistuste või krediidisaaajatele varem esitatud nõudekirjade alusel maksete kogumiseks jne. Teisisõnu krediidinkassol puudub KIOS-ist tulenevalt õigus krediidisaaajatelt mistahes raha vastu võtmiseks ning seda ka siis, kui krediidisaaajad tasuvad oma võlgnevust krediidinkasso pangakontole vastu viimase tahtmist ja/või eirates viimase vastupidiseid juhiseid.

Samas võlaõiguslikult (lepingulisel alusel) on krediidinkasso võlgnikuga sõlmitud maksegraafiku jätkuvaks täitmiseks aga endiselt kohustatud (ka pärast aastavahetust). Krediidinkassol puudub võlaõigusseadusest tulenevalt igasugune alus võlgnikuga sõlmitud maksegraafikute ühepoolseks lõpetamiseks, nagu ka kehtivate maksegraafikute või võlatunnistuste alusel krediidisaaaja vastu kohtusse pöördumiseks. Ilma võlgnikupoolse rikkumiseta jääks krediidinkasso nõue kohtu poolt rahuldamata. Veelgi enam, kui krediidisaaaja ei ole maksegraafikut rikkunud ja/või graafikujärgsed maksetähtajad ei ole veel saabunud, keeldub kohus eelduslikult hagi menetlusse võtmast põhjusel, et krediidinkassol puudub sissenõutavaks muutunud nõue, mida kohtu kaudu maksma panna.

Ka ei oleks see kuidagi võlgnike huvides, kui inkassoettevõtjad peaksid KIOS-i ebamõistlike rakendussätete tõttu andma enne aasta lõppu massiliselt kohtusse sisse nõudeid pelgalt põhjusel, et säilitada võimalus jätkata nende nõuete osas krediidihaldustegevust. Nimelt näevad kehtivad rakendussätted ette, et inkassoettevõtja, kes on registrisse kantud ja tegelenud enne KIOS-i jõustumist krediidihaldustegevusega, mis puudutab viivituses olevaid **krediidilepinguid ja mille suhtes on enne 2024. aasta 31. detsembrist algatatud kohtu- või täitemenetlus, võib krediidihaldustegevust jätkata kuni 2026. aasta 31. detsembrini** ilma, et ta peaks selles tegevuses järgima käesolevas seaduses krediidihaldustegevusele ettenähtud nõudeid (sh omama tegevusluba).

Ilma aktiivse kohtu- või täitemenetluseta puudub aga tegevusloata krediidinkassol KIOS-i praeguse sõnastuse järgi alates 01.01.2025 igasugune alus krediidihaldustegevuse jätkamiseks, sh maksete kogumiseks. Seega, kui nõue on konkreetselt kohtu- või täitemenetluses, siis selliste nõuete osas võib

krediidiinkasso oma krediidihaldustegevust jätkata. Samas on KIOS rakendussätete reguleerimisalast jäänud välja tegevusloata krediidiinkasso poolt nt maksejõuetusmenetlustes ja pärimismenetlustes osalemine, kui need algatatakse pärast 31.12.2024.

Kui enne seda kuupäeva aktiivset kohtumenetlust käimas ei olnud (nt oli krediidisajaalt krediidilepingust tulenev võlgnevus välja mõistetud ja vastav kohtuotsus jõustunud enne 31.12.2024), siis puudub KIOS-i praeguse sõnastuse juures krediidiinkassol justkui õigus esitada vastava nõude osas nõudeavaldus krediidisaja maksejõuetusmenetluses, kui see on algatatud pärast 31.12.2024 (kui inkassoettevõtjal selleks hetkeks tegevusluba veel saada õnnestunud ei ole).

Johtuvalt on nii krediidiinkassode kui võlgnike jaoks ebaselge, mis saab selliste nõuete suhtes pooleliolevatest krediidihaldustegevusest, kus puudub alus erandiks ehk puudub alus nt krediidisaja vastu kohtusse pöördumiseks (täitemenetlusest rääkimata), sest võlgnik täidab eeskujulikult maksegraafikut või kus nt aktiivne kohtumenetlus on 2024. aastal lõppenud, kuid 2025. aastal järgneb sellele maksejõuetusmenetlus või pärimismenetlus (kus võlgniku asemele astuvad pärijad).

Ühelt poolt puudub krediidiinkassol KIOS-i rakendussätete praeguse sõnastuse järgselt edaspidi õigus selliselt võlgnikult (või tema pärijatelt) makseid vastu võtta, kui inkassoettevõtjal ei ole oma parimatele jõupingutustele vaatamata õnnestunud hiljemalt 01.01.2025 tegevusluba veel saada (kuigi tegevusloa taotlus on FI-le esitatud). Teisalt puudub krediidiinkassol ka õiguslik alus võlgniku (või tema pärijate) takistamiseks, kui viimane on otsustanud krediidiinkassole maksete tegemist jätkata.

Praktikas tekib koheselt probleem siis, kui võlgnik on võla tasumiseks määranud pangas püsikorralduse või kannab omaalgatuslikult võlasumma siiski krediidiinkasso kontole. Ebaselgeks jääb, kas inkasso on kohustatud sellisel juhul pangakonto sulgema, et mitte minna vastuollu KIOS nõuetega (millega kaasneks automaatselt ka muu äritegevuse häiritus, mis võib mõjuda ettevõtjale fataalselt)? Või peaks krediidiinkasso tasutud võlasumma võlgnikule tagastama, kuigi võlgnik on soovinud oma kohustust täita?

Teisalt ei ole see ka võlgnike vaatest mõeldav ja sageli isegi mitte teostatav (kui vastavat teadet võlgnikule kätte toimetada ei õnnestu), et inkassoettevõtja peaks andma võlgnikule sisuliselt juhise, et viimane **ei maksaks** enam maksegraafiku alusel tähtaegselt võlga tagasi, vaid jääks uuesti võlgnevusse (kuna inkassoettevõtjal puudub kuni loa saamiseni õigus maksegraafiku alusel makseid vastu võtta). See omakorda kasvataks võlgnike võlakohustuste ulatust ning ei ole kindlasti direktiivi ega ka KIOS-i eesmärgiga kooskõlas. Kahtlemata tekitaks see võlgnike seas (ning laiemalt kogu inkassoturul) ka asjatut segadust.

Samuti on selgelt reguleerimata see, kas krediidiinkasso peab jätma alates 01.01.2025 vastamata (sh osalemata) peale 01.01.2025 algatatud kriminaalmenetlustes Politsei- ja Piirivalve Ametile või pärimismenetluses notarile, sest viidatud menetlustes osalemine (sh nõude kohta info esitamine) võib samuti olla tõlgendatav krediidihaldustegevusena. Tuleb ka arvestada, et paljud krediidiinkassod on samal ajal ka nõuete omanikud (krediidiostjad). On selgusetu, mis osas krediidiostja võib oma nõuet käsutada nii, et seda ei peeta krediidihaldustegevuseks, mis vajab tegevusluba.

FinanceEstonia peab vajalikuks eriliselt rõhutada, et kuivõrd krediidiinkasso satub makseid vastu võttes formaalselt õigusrikkumisse, võib see saada tegevusluba taotlevale krediidiinkassole ka saatuslikuks. Välistada ju ei saa, et FI võib keelduda luba välja andmast, kui ilmneb, et luba taotlev inkassoettevõtja on jätkanud krediidihaldustegevust ilma tegevusloata (olgugi, et nt tahtmatult ja väljaspool enda mõjuulatust).

Murekohana on välja toodud veel, et aastavahetuse seisuga tegevusloata jäänud krediidiinkassodele ei ole (võimaliku õigusrikkumise vältimise eesmärgil) kuidagi tagatud võimalus enda poolt hallatavate nõuete portfelle alates 31.12.2024 kolmandatele isikutele üle anda (eeldusel, et selleks

hetkeks üleüldse on turul mõni tegevusloaga krediidiinkasso, kellele tegevusluba selleks ajaks väljastatud on). Nõuete haldamiseks üle andmine eeldab ka soetatava portfelli üleandmises ja tasutingimustes kokkuleppe saavutamist. Samuti ei saa üleandmise korral tagada, et ükski võlgnik ühtegi makset kasvõi kogemata endisele võlausaldajale (so luba taotlevale krediidiinkassole) ei tee. Võlgnike kaitse peab olema kogu protsessis väga olulisel kohal.

Näiteks tegevusloaga krediidiinkasso tegevuse lõpetamise puhul näeb KIOS § 13 lg 5 ja § 56 lg 3 p 3 ette, et enne ei saagi tegevust lõpetada, kui olemasolevad kliendisuhetud ei ole lõpetatud või teisele krediidiinkassole üle antud. KIOS-is puudub aga regulatsioon selle kohta, et mis saab sellisel juhul seni tegutsenud krediidiinkasso portfelist (krediidilepingute portfelli juurde peale ära ei lõppe), kui 01.01.2025 pole veel tegevusluba saadud (sest Finantsinspeksioon ei ole kohustatud enne 6-kuulist menetlusaega luba väljastama).

Johtuvalt on FinanceEstonia seisukohal, et turuosalistele tuleb luua selged juhised, mida saab või tuleb teha tegevusluba taotleva krediidiettevõtja krediidiportfelliga (hallatavate nõuetega) ja vastavate pangakontode rahavoogudega, vältides samas krediidiinkasso võimalikku õigusrikkumist.

Selline olukord on praktikas äärmiselt kahetsusväärne ja kahjustab eelkõige võlgnike huve, rikkudes seega antud regulatsiooni peamist ideed – kaitsta haavatavat osa ühiskonnast ning mitte süvendada võlakohustusi.

Samuti saab seesugustel segastel asjaoludel oluliselt kahjustatud inkassoturu usaldusväärsus. Tekkida võib lausa turu tõrke olukord, kus ühtegi tegevusloaga inkassoettevõtjat 31.12.2024 seisuga Eestis ei ole. Ka on see kahtlemata konkurentsi moonutav, kui turg peaks teatud perioodiks koonduma vaid 1-2 tegevusloa saanud inkassoettevõtja kätte.

3. Ettepanek rakendussätete muutmiseks

Ülalkirjeldatust tulenevalt on nii turuosalistel kui ka võlgnikel selge ning kiireloomuline vajadus paindlikumate reeglite järele FI tegevusloa andmise otsustamisperioodiks.

Sellela seoses teeb FinanceEstonia ettepaneku reguleerida KIOS-i rakendussätteid sarnaselt krediidiandjate- ja vahendate seaduse (edaspidi **KAVS**) § 105 lõigetega 3-4.

KAVS § 105. Tegevuse kooskõlla viimine käesoleva seaduse nõuetega

(3) Kui krediidiandja või -vahendaja on esitanud vastavalt käesolevale seadusele tegevusloa taotluse enne 2016. aasta 1. jaanuari ja käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud tähtajaks ei ole Finantsinspeksioon otsustanud tegevusloa andmist või sellest keeldumist, ei loeta krediidiandja või -vahendaja tegevust tegevusloata tegevuseks karistusseadustiku tähenduses. Sellisel juhul ei ole krediidiandjal või -vahendajal lubatud alates 2016. aasta 21. märtsist kuni tegevusloa andmise või sellest keeldumise otsustamiseni sõlmida või vahendada uusi krediidilepinguid.

(4) Käesolevas seaduses krediidiandja või -vahendaja poolt krediidi andmisele või krediidi vahendamisele sätestatud nõudeid ei kohaldata krediidilepingute suhtes, mis on sõlmitud enne krediidiandjale või -vahendajale tegevusloa andmist. Kui krediidiandja või -vahendaja annab või vahendab krediiti, sealhulgas annab krediidi krediisaja käsutusse, lepingu alusel, mis on sõlmitud enne krediidiandjale või -vahendajale tegevusloa andmist, kohaldatakse krediidi andmisele või krediidi vahendamisele ja sellega seotud toimingutele või asjaoludele alates krediidiandjale või -vahendajale tegevusloa andmisest või hiljemalt 2016. aasta 21. märtsist käesolevas seaduses sätestatud.

FinanceEstonia on seisukohal, et KIOS-i rakendussätete regulatsioon peaks toetama lähenemist, et kõikide nõuetega vastavuse saavutamiseks võiks krediidiinkassodele antav üleminekuperiood olla **vähemalt 1 aasta** (sarnaselt nagu see oli KAVS rakendamise korral ette nähtud krediidiandjatele ja -vahendajatele ning millist perioodi saab pidada asjaolusid arvestades mõistlikuks ka krediidiinkassode puhul).

Kui seadusandja peab oluliseks, et krediidiinkassod peavad esitama **tegevusloa taotluse Finantsinspeksioonile igal juhul hiljemalt 31.12.2024**, tuleks ette näha täiendav ülemineku-regulatsioon selliselt, et tähtaegselt tegevusloa taotluse esitanud krediidiinkasso tegevust ei loeta tegevusloata tegevuseks karistusseadustiku tähenduses **enne 1 aasta möödumist KIOS-i jõustumisest** või kuni FI poolt tegevusloa andmisest keeldumise otsustamiseni (kui see toimub ajaliselt varasem).

Täiendava üleminekuregulatsioonina peame põhjendatuks kitsendust, et sellisel juhul **ei ole krediidiinkassol lubatud alates 01.01.2025** või kuni tegevusloa andmisest keeldumise otsustamiseni (kui see on ajaliselt varasem) **alustada krediidihaldustegevusega uute nõuete osas, kuid peab jääma võimalus jätkata seda nõuete osas, mida on asutud haldama enne 01.01.2025 ning seda vähemalt kuni 14.07.2025** (so 1 aasta seaduse jõustumisest) või kuni FI poolt tegevusloa andmisest keeldumise otsustamiseni (kui see toimub ajaliselt varasem).

Sellise krediidihalduse osas, mille puhul on nõue kohtu- või täitemenetluses, peab lisaks jääma kehtima juba ettenähtud erand, et see on lubatud kuni 31.12.2026 ilma, et krediidiinkasso peaks selles tegevuses järgima KIOS-is krediidihaldustegevusele ettenähtud nõudeid (sh omama tegevusluba).

Nii saaks krediidiinkasso enne 01.01.2025 sõlmitud maksegraafikute alusel võla tasumiseks tehtavaid makseid jätkuvalt koguda ka alates nimetatud kuupäevast, kui samal ajal on tema suhtes pooleli tegevusloa menetlus ning taotlus tegevusloa saamiseks on esitatud hiljemalt 31.12.2024 (KIOS-i hetkel kehtiva sõnastuse järgi oleks see aga välistatud). Lisaks sellele oleksid jätkuvalt lubatud tegevused, mis on järgnenud varasematele kohtu- ja täitemenetlustele (nt krediidisaaaja suhtes on algatatud maksejõuetus-, pärimis- või kriminaalmenetlus).

Johtuvalt teeb FinanceEstonia ettepaneku sõnastada KIOS-i rakendussätet järgmiselt:

§ 94. Tegevuse kooskõlla viimine käesoleva seaduse nõuetega

(1) Isik, kes on registrisse kantud ja tegelenud enne käesoleva seaduse jõustumist käesoleva seaduse § 3 lõikes 2 nimetatud tegevusega, mis puudutab viivituses olevaid krediidilepinguid, peab esitama taotluse Finantsinspeksioonile tegevusloa taotluse hiljemalt 2024. aasta 31. detsembril ning viima oma tegevuse ja dokumendid käesolevas seaduses sätestatuga vastavusse hiljemalt 2024. aasta 14. detsembriks juuliks või oma tegevuse viimati nimetatud kuupäevaks lõpetama.

(2) Isik, kes on registrisse kantud ja tegelenud enne käesoleva seaduse jõustumist käesoleva seaduse § 3 lõikes 2 nimetatud tegevusega, mis puudutab viivituses olevaid krediidilepinguid, ja kes alates 2024. aasta 31. detsembrist ei tegele enam krediidasutuse sõlmitud krediidilepingutega või krediidiandja sõlmitud tarbijakrediidilepingute haldamisega, ei pea taotlema Finantsinspeksioonilt tegevusluba.

(3) Käesolevas seaduses sätestatud kohaldatakse ka sellistele krediidilepingutele, mis käesoleva seaduse jõustumise ajal ei ole veel viivituses, kuid mida või millest tulenevaid nõudeid võidakse edaspidi käesoleva seaduse kohaselt võõrandada või loovutada.

(4) Isik, kes on registrisse kantud ja tegelenud enne käesoleva seaduse jõustumist käesoleva seaduse § 3 lõikes 2 nimetatud tegevusega, mis puudutab viivituses olevaid krediidilepinguid, ja kes on esitanud Finantsinspeksioonile krediidiinkasso tegevusloa taotluse hiljemalt 2024. aasta 31. detsembril, võib krediidihaldustegevusega jätkata ilma, et isik peaks selles tegevuses järgima käesolevas seaduses

krediidihaldustegevusele ettenähtud nõudeid, kuni 2025. aasta 14. juulini või tegevusloa andmisest keeldumise otsustamiseni, kui see toimub ajaliselt varem. Sellisel juhul ei ole isikul siiski lubatud alates 2025. aasta 1. jaanuarist kuni 2025. aasta 14. juulini või tegevusloa andmisest keeldumise otsustamiseni, kui see toimub ajaliselt varem, läbi viia krediidihaldustegevust selliste krediidlepingutest tulenevate nõuete osas, mille osas ei olnud mistahtes krediidihaldustegevust alustatud enne 2024. aasta 31. detsembrist. ja Nõuete osas, mille suhtes on enne 2024. aasta 31. detsembrist algatatud kohtu- või täitemenetlus, võib krediidihaldustegevust jätkata kuni 2026. aasta 31. detsembrini ilma, et ~~ta~~isik peaks selles tegevuses järgima käesolevas seaduses krediidihaldustegevusele ettenähtud nõudeid.

Lugupidamisega

Kaido Saar

FinanceEstonia juhatuse esimees

Martin Lääts

FinanceEstonia krediidiandjate ja -vahendajate töögrupi juht

Anu Mürsepp

FinanceEstonia tegevjuht